Besiktning efter slakt

Här ger Livsmedelsverket en instruktion för hur kontrollen ska genomföras av verkets egen personal utifrån kraven i lagstiftningen.

Här hittar du som officiell veterinär eller officiell assistent bindande anvisningar för hur besiktning efter slakt ska genomföras vid slakt- och vilthanteringsanläggningar.

Besiktning av vilt och ren - fördjupande information

För särskilda fakta om besiktning av vilt och ren, se:

Besiktning av vilt
Kontroll efter slakt av ren

Ordinarie besiktning efter slakt

Besiktning efter slakt innebär att slaktkropparna och de inre organen från alla djur som har slaktats granskas av Livsmedelsverkets personal. Syftet med besiktningen efter slakt är att upptäcka omständigheter som har betydelse för människors eller djurs hälsa.

Efter slakt ska slaktkroppar och slaktbiprodukter från tama hov- och klövdjur genomgå besiktning utan dröjsmål. Se artikel 12.1 i förordning (EU) 2019/627.

Besiktningen ska omfatta kontroll av alla yttre ytor samt kroppskaviteter i slaktkroppar och slaktbiprodukter. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att upptäcka förekomst av zoonotiska sjukdomar, som det fastställts djurhälsobestämmelser för. Se artikel 12.3 i förordning (EU) 2019/627.

Vid besiktningen av slaktkroppar och organ efter slakt registreras sjukliga och andra förändringar med koder.

Vid besiktningen ska slaktkroppen och slaktbiprodukterna hanteras minimalt och försiktighetsåtgärder ska vidtas för att minimera risken för att köttet förorenas. Se artikel 14.2 i förordning (EU) 2019/627.

Nödslakt

Vid nödslakt av tama hov- och klövdjur utanför slakteriet ska den officiella veterinären (OV) vid slakteriet granska det djurhälsointyg som föreskrivs i artikel 32 i förordning (EU) 2020/2235 och som har utfärdats av den veterinär som utfört besiktningen före slakt. Granskning ska också innefatta all annan relevant information som lämnats av livsmedelsföretagaren. Se avsnitt I kapitel VI punkt 5 och 6 i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004 och avsnitt III i bilaga II i samma förordning.

Besiktning efter slakt av nödslaktade djur ska ske på samma sätt som för normalslakt på slakteri. Se artikel 16 i förordning (EU) 2019/627.

Slakt vid jordbruksanläggning

Annan slakt än nödslakt av tama hov och klövdjur på den jordbruksanläggning djuren kommer från

Slakt på jordbruksanläggning tillåter slakt av högst tre tama nötkreatur (utom bison), högst tre tama hästdjur, högst tre tamsvin eller högst nio får eller getter vid samma tillfälle. Bestämmelserna finns i avsnitt I, kapitel VIa i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004.

Vid denna typ av slakt ska den officiella veterinären (OV) vid slakteriet granska det djurhälsointyg som föreskrivs i artikel 31 c i förordning (EU) 2020/2235 och som har utfärdats av den OV som utfört besiktningen före slakt. Granskning ska också innefatta all annan relevant information som livsmedelsföretagaren lämnat. Se avsnitt I, kapitel VI, punkt 5 och 6 i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004 samt avsnitt III i bilaga II till samma förordning.

Besiktning efter slakt ska ske på samma sätt som för normalslakt på slakteri.

Här kan du som är OV läsa mer om kontroll vid slakt på jordbruksanläggning samt hitta instruktioner och stöd för ditt arbete:

Kontroll vid slakt på jordbruksanläggning (Intranätet) - Endast tillgänglig för Livsmedelsverkets personal.

Slakt av hägnat vilt vid jordbruksanläggning inklusive bison

Vid denna typ av slakt ska OV vid slakteriet granska det djurhälsointyg, som föreskrivs i artikel 31c alternativt d i förordning (EU) 2020/2235 och som har utfärdats av den OV som utfört besiktningen före slakt. Granskning ska också innefatta all annan relevant information som livsmedelsföretagaren lämnat. Se avsnitt III, punkt 3.i-j i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004 samt avsnitt III i bilaga II i samma förordning.

Besiktning efter slakt ska ske på samma sätt som för normalslakt på slakteri.

Besiktningsgångar

Hur besiktningen ska utföras beror på djurslag och ålder. Besiktningsgången för de olika djurslagen ska ske enligt följande instruktioner:

Besiktningsgång för tama hov- och klövdjur

Vem får utföra besiktning efter slakt

Officiella assistenter (OA) får utföra besiktning efter slakt under den officiella veterinärens (OV) ansvar förutsatt att vissa kriterier och villkor uppfylls. Se artikel 7 i förordning (EU) 2019/624. I Sverige har ansvaret för OA:s arbete lagts på teamchef (TC).

Officiella assistenters kontrolluppgifter under teamchefens ansvar - Endast tillgänglig för Livsmedelsverkets personal.

I OA:s bedömning av slaktkroppar och slaktbiprodukter ska ingå att avgöra omfattningen av förändringar enligt följande:

- Allmänna förändringar som kan leda till totalt otjänligförklarande av slaktkroppen.
- Lokala förändringar som kan leda till otjänligförklarande av betydande delar av slaktkroppen (>10 kg eller väsentlig del av slaktkroppen).
- Lokala förändringar som endast medför otjänligförklarande av mindre betydande delar av slaktkroppen (< 10 kg eller mindre betydande del av slaktkroppen).

OA ska beslagta allt kött som bedöms tillhöra de första två punkterna för utvidgad besiktning.

Se vidare:

Beslut om kött från tama hov- och klövdjur

Djur som nödslaktats ska dock alltid besiktigas av officiell veterinär. Det finns även andra omständigheter där besiktning efter slakt ska utföras av OV, exempelvis vid misstanke om tuberkulos. Se artikel 8 i förordning (EU) 2019/624.

Samband mellan slaktkropp och slaktbiprodukter samt hantering av specifika slaktbiprodukter

Livsmedelsföretagaren är skyldig att upprätthålla ett samband mellan slaktkroppar och tillhörande slaktbiprodukter. Se avsnitt I, kapitel IV, punkt 13 a i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004. Om detta samband inte upprätthålls ska den behöriga myndigheten vidta åtgärder.

Om sambandet inte kan fastställas, men inga sjukliga förändringar eller andra avvikelser som föranleder ett otjänligförklarande påvisas hos de berörda slaktkropparna och/eller slaktbiprodukterna, kan den officiella veterinären (OV) godkänna det kött som med säkerhet kan avgöras vara tjänligt. Om sambandet däremot inte kan fastställas, och det har förekommit sjukliga förändringar eller andra avvikelser som föranleder totalt otjänligförklarande, ska berörda slaktkroppar och slaktbiprodukter otjänligförklaras. Se artikel 45 t i förordning (EU) 2019/627 och artikel 14.6 i förordning (EG) nr 178/2002.

Bristande samband mellan slaktkropp och slaktbiprodukter dokumenteras i en händelsestyrd (ad hoc) kontrollrapport som en avvikelse. Bristerna måste åtgärdas omedelbart om produktionen ska kunna fortsätta bedrivas.

I småskaliga slakterier eller småskaliga vilthanteringsanläggningar, som hanterar färre än 1000 djurenheter per år, får OV av sanitära skäl tillåta styckning till kvartsparter av slaktkroppar av vuxna tama hovdjur, vuxna nötkreatur och vuxet frilevande storvilt före besiktning efter slakt. Se artikel 15.4 i förordning (EU) 2019/627.

Hantering av specifika slaktbiprodukter

Här får du veta mer om hur hudar och blod ska hanteras i samband med lokala och totala otjänligförklaranden.

Hudar

Hudar från djur, som har slaktats på ett slakteri och vars slaktkroppar har befunnits tjänliga som livsmedel efter besiktning före och efter slakt, får användas som råvara för tillverkning av gelatin och kollagen. Se kapitel I i avsnitt XIV och kapitel I i avsnitt XV i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004. Detta innebär att om OV fattar beslut om totalt otjänligförklarande av slaktkroppen måste även huden otjänligförklaras.

Hudar från djur med hudförändringar, till exempel ringorm, kan alltså godkännas för användning som livsmedel i form av framställning av kollagen och gelatin, under förutsättning att djuret blivit godkänt för slakt vid besiktning ante mortem (AM) och inte blivit totalt otjänligförklarat vid besiktning post mortem (PM). Ska huden användas som livsmedel i andra avseenden, till exempel svål från gris, ska beslut om lokalt otjänligförklarande fattas vid hudförändringar som anses vara rensbara.

Blod

Blodet kan antingen klassas som livsmedel eller animaliska biprodukter (ABP) beroende på vad företaget avser använda det till. Om blodet ska användas som livsmedel krävs att det finns hygieniska förutsättningar för uppsamling. Djuren måste också ha bedömts tjänliga som livsmedel efter besiktning före och efter slakt. Det innebär att om OV fattar beslut om totalt otjänligförklarande av slaktkroppen så måste även blodet otjänligförklaras.

Utvidgad besiktning efter slakt

För att korrekt kunna fatta beslut om kött ska den officiella assistenten (OA) eller den officiella veterinären (OV), om så bedöms nödvändigt, göra en utvidgad besiktning efter slakt. En sådan besiktning omfattar mer än den grundläggande besiktningsgången (markerat som ”A” i besiktningsgången) för respektive djurslag. Se artikel 14 och artikel 24 i förordning (EU) 2019/627.

Om OA vid den inledande besiktningen längs slaktlinjen bedömer att en slaktkropp med tillhörande slaktbiprodukter behöver genomgå utvidgad besiktning av OV, ska slaktkroppen och slaktbiprodukterna beslagtas.

OV eller OA som ska utföra den utvidgade besiktningen ska bestämma vilka moment som är relevanta Se artikel 14 i förordning (EU) 2019/627. Sådana undersökningar kan utgöras av:

- Kompletterande anskärning.
- Palpation
- Luktbedömning.
- Provtagning och laboratorieundersökning.
- Utvidgad besiktning vid specifikt tillstånd.
- Annat moment som bedöms vara relevant.

Under den tid som en utvidgad besiktning av slaktkroppar med tillhörande slaktbiprodukter genomförs, ska OV se till att dessa slaktkroppar kvarhålls och/eller slaktbiprodukter kvarhålls eller kasseras i avvaktan på resultat av den utvidgade besiktningen. I de flesta fall sker den utvidgade besiktningen under slaktens gång men ibland måste kroppen kvarhållas i avvaktan på provsvar eller kompletterande organoleptiska undersökningar.

Se även instruktion:

Beslut om kött från tama hov- och klövdjur

Utvidgad besiktning efter slakt vid vissa specifika tillstånd

Det finns en rad specifika tillstånd efter slakt där utvidgad besiktning ska utföras. Nedan får du veta mer om vad som gäller vid dessa.

Inflammatoriska/infektiösa förändringar

Inflammatoriska förändringar som antyder spridning via blodet ska leda till utvidgad besiktning. Exempel på sådana inflammatoriska förändringar är svansbitning hos svin, navelinfektioner, flegmon i hud, abscesser i muskulatur eller klövar med mera. Utvidgad besiktning ska även utföras om abscesser påvisas i hjärna, mjälte och/eller hjärta eftersom bölder i dessa lokalisationer nästan uteslutande är resultatet av spridning via blodet (pyemi).

I besiktningsgångarna för respektive djurslag framgår vilka utvidgade besiktningar som kan vara aktuella vid olika tillstånd – ”besiktningsgång B”. Detta ska göras vid potentiell risk för människors och djurs hälsa. Se artikel 24 i förordning (EU) 2019/627.

Provtagning kan också vara relevant om det krävs för att fastställa en definitiv diagnos eller påvisa förekomst av smittsamma djursjukdomar, förekomst av kemiska restsubstanser, överensstämmelse med mikrobiologiska kriterier eller påvisa annat som kan göra köttet otjänligt som livsmedel. Se artikel 14 i förordning (EU) 2019/627.

Besiktningsgång för tama hov- och klövdjur

Exempel på utvidgade besiktningar är:

- granskning av hela ryggkotpelaren, bröstbenet, bäckenbenet och revbenen (framför allt revbensfogarna) liksom, om möjligt, av de stora rörbenens metafysområden och hjärnan, exempelvis vid svansbitning,
- palpation av lungorna och anskärning vid fynd av emboliska processer,
- granskning av njurarna, hjärtklaffarna och mjälten samt
- granskning och eventuellt anskärning av regionala lymfknutor.

Cystor eller förkalkade härdar i muskulatur

Påvisas förändringar i form av cystor eller förkalkade härdar i hjärt-, tugg- eller skelettmuskulatur eller i diafragma eller tunga ska det leda till misstanke om cysticerkos (dynt) och en dyntundersökning ska utföras.

En dyntundersökning ska omfatta:

- anskärning av tuggmuskulaturen, hjärtmuskulaturen samt mellangärdet i tunna snitt,
- granskning av kroppsmuskulaturens utsidor,
- anskärning av muskulaturen vid bröstbenet,
- anskärning där misstänkta förändringar påvisas samt
- insändande av färskt (helst oöppnad cysta) och fixerat material för parasitologisk undersökning. Finns inte tillräckligt med material för att skicka både färskt och fixerat material, skicka i första hand färskt material. Provet skickas till parasitologen på SVA. Cysticerkos är en sjukdom som ska rapporteras till EFSA. Rapportering görs av diagnosticerande laboratorium i samband med verifiering både till EFSA och till Jordbruksverket. Livsmedelsverket ska alltså inte rapportera varken misstänkta eller verifierade fall.

Vid verifierade fall ansvarar den OV som skickat in provet för att meddela resultatet till avdelning Kontrollstöd. Detta görs via mail till enhetschef för Kontrollstöd och sammankallande för nodgruppen PM-besiktning, tama hov- och klövdjur.

Om möjligt ska även den första punkten, anskärning av tuggmuskulaturen, hjärtmuskulaturen samt mellangärdet i tunna snitt, genomföras på alla övriga djur från samma djurgrupp.

Cystor i vävnader och organ

Cystor lokaliserade i vävnaden i inre organ, främst i lever och lungor, ska leda till misstanke om echinokockos (Echinococcus multilocularis respektive granulosus) och en undersökning avseende echinokockos ska utföras.

Vid misstanke om echinokockos ska misstänkt material, helst oöppnad cysta, skickas in för parasitologisk undersökning.

Om flera cystor påvisas kan eventuellt en cysta öppnas. Typiskt för parasitblåsor är att dessa alltid innehåller en geléaktig cystavägg som kan lossas från värdkapseln.

Tuberkulösa förändringar

När du hittar någon form av ”knöl” hos nötkreatur ska du alltid hantera fallet utifrån om du har misstanke om tuberkulos, eller inte. Vid minsta tvivel om vilken väg du ska välja ska du alltid ringa SVA för att få stöd. Du hittar telefonnumret på remissen till SVA. Det är mycket viktigt att du ringer och du behöver aldrig känna att telefonsamtalet ”är en stor grej”.

Även om du inte misstänker att knölen beror på tuberkulos ska en mikrobiologisk undersökning ändå utföras. I sådana fall utförs analysen inom ramarna för övervakning av tuberkulos. Övervakningen sker i samband med att du ”ändå skickar något annat för PAD”, till exempel vid misstanke om en tumör.

Misstanke om tuberkulos

Typiska turberkulösa förändringar är granulom med gulröda kaseösa (ostiga/ostliknande), nekrotiska och eventuellt förkalkade centra, eventuellt med bildning av kaverner, det vill säga hålrum i organet/vävnaden.

Påvisande av tuberkulösa förändringar i något inre organ/vävnad ska leda till misstanke om bovin eller human tuberkulos och tuberkulosundersökning ska utföras.

En tuberkulosundersökning ska omfatta:

- generell granskning av slaktkropp samt palpation av inre organ samt anskärning av förändrad vävnad. Detta eftersom tuberkulos, trots att det i första hand är en lungsjukdom, även primärt eller sekundärt kan manifesteras i andra organ och vävnader, främst i lymfknutor och annan lymfoid vävnad.
- insändande av färskt material för bakteriologisk undersökning och typning. Tuberkulösa förändringar på nötkreatur och hjort ska alltid verifieras med provtagning, till skillnad från förändringar på svin. Se vidare under rubriken ”Kaseösa, förkalkade granulom” nedan.
- eventuellt insändande av formalinfixerat material för histopatologisk undersökning.

Vid misstanke om tuberkulos ska du alltid kontakta SVA innan du skickar in provmaterial. Det gäller även vid låg grad av misstanke. Tuberkulos är anmälningspliktig redan vid misstanke. Därför ska du även kontakta Jordbruksverket.

Provmaterial ska inte skickas i vanliga SVA-kuvert. Vid misstanke om epizootisjukdom ska du i stället använda särskilt avsett förpackningsmaterial. Upphämtning av provet sker med bud. Efter din kontakt med Jordbruksverket tillhandahåller länsstyrelsen förpackningsmaterialet och koordinerar upphämtningen av provet.

Övervakning av tuberkulos

I de fall du skickar prov till SVA för histopatologisk undersökning ska du samtidigt skicka med färskt material. Detta gäller enbart prov från nötkreatur och gäller alla typer av ”knölar”, oavsett konsistens och utseende. Syftet med undersökningen är nationell övervakning av tuberkulos.

Observera att provtagning inom ramarna för övervakning inte är aktuellt om du har en klinisk misstanke om TB. Hanteringen vid misstanke om TB sker precis som tidigare. Vid misstanke ska du alltid ringa till SVA. Det gäller även vid låg misstankegrad, för att sänka tröskeln för vad som är en misstanke om TB.

Vävnadsprov

Ta vävnad från knölen/knölarna. Tänk på att samla in tillräckligt mycket vävnad, så att det räcker till både formalinfixerat och färskt provmaterial.

Remiss för analys

Det finns en ny remiss som är anpassad för TB-övervakning. Du använder samma remiss för både det formalinfixerade och det färska materialet. Remissen heter "Slakteriprov för histopatologi" och laddas ned från SVAs hemsida. Du hittar den här:

Remisser - SVA

Ange ditt kostnadsställe i fältet där det står ”*Extern referens*”.

Packa provmaterial

Packa alltid provmaterial i tättslutande brukar med skruvlock. På grund av risken för läckage är det

olämpligt att packa provmaterial direkt i plastpåse.

Använd separata burkar för varje organ och för varje djur. Vid PCR för mikrobiologisk undersökning är det inte möjligt att se skillnad på vävnadsbitar som kommer från olika organ. Därför är det mycket viktigt att använda en burk per organ.

Glöm inte att fylla i och packa ned en remiss. Packa även kylklampar, så att det färska materialet håller sig färskt. Skicka provmaterialet med vanliga SVA-kuvert för PAD.

Provsvar

Provsvaret från SVA kommer i normalfallet endast att gälla den histologiska undersökningen utifrån din frågeställning på remissen. Negativa provsvar från den mikrobiologiska analysen inom övervakningen kommer inte att svaras ut. Om du är intresserad av ett svar på om det var TB ska du inte skicka prov inom övervakningen, utan i stället hantera fallet som en klinisk misstanke.

När du har fått svaret på den histologiska undersökningen hanterar du slaktkroppen på lämpligt sätt, beroende på svaret. Du behöver inte vänta på att den mikrobiologiska analysen blir färdig, eftersom du inte misstänker tuberkulos.

Kaseösa, förkalkade granulom

Förekomst av kaseösa, förkalkade granulom i mandibular- och/eller mesenteriallymfknutorna och/eller i levern på svin bör leda till misstanke om primärkomplex orsakade av mykobakterios. Då ska undersökning avseende generaliserad mykobakterios utföras.

En undersökning avseende generaliserad mykobakterios ska omfatta:

- granskning, palpation och eventuellt anskärning av lungorna och mjälten samt
- insändande av färskt material för bakteriologisk undersökning. Samtliga djur med fynd ska dock inte provtas. Vilka djur som ska provtas preciseras i ”Beslut om kött” under ”Bakteriella sjukdomar – Mykobakterios”.

C - Etiologisk indelning

Svullnad över leder eller förstorade lymfknutor

Om man vid besiktningen efter slakt upptäcker förstoring av inre bäckenlymfknutan (bakben) respektive lymfknutan vid första revbenet (framben) kan detta vara tecken på en infektiös ledinflammation och en ledundersökning ska därför utföras.

En ledundersökning ska omfatta ledöppning för att avgöra om infektiös ledinflammation föreligger och, i så fall, om denna är akut eller kronisk. Leder med konturstörningar ska öppnas först efter att de avlägsnats från slaktkroppen för att inte kontaminera slaktkroppen.

Utvidgad besiktning av grå och vita hästar

Grå och vita hästar är överrepresenterade när det gäller maligna tumörer utgående från melanocyter (malignt melanom). Därför ska en utvidgad besiktning av dessa hästar alltid utföras avseende förekomst av melanom.

Underökningen ska omfatta fällning av minst en bog och granskning av bogmuskulatur och boglymfknutor samt granskning av perineumområdet. Njurarna ska friläggas och klyvas.

Om tumörmisstanke kvarstår efter den utvidgade undersökningen, se fortsatt hantering under ”Tumörmisstanke”

Tumörmisstanke

Om tumörförändringar påvisas ska en undersökning utföras för att avgöra om dessa är benigna eller maligna.

En tumörundersökning ska omfatta okulär granskning samt eventuellt palpation och anskärning av lymfknutor och inre organ.

För att avgöra om tumörförändringarna är benigna eller maligna ska följande riktlinjer användas:

- Benigna tumörer växer vanligen långsamt, expansivt och avgränsat och avsätter sällan metastaser.

- Maligna tumörer växer ofta fort och infiltrativt, och avsätter ofta metastaser. Har en tumör spridits till och/eller utanför den regionala lymfknutan kan den antas vara malign.

En histopatologisk undersökning ska utföras om det inte med säkerhet går att avgöra makroskopiskt om tumören är benign eller malign och diagnos är nödvändig för beslut om kött.

Lymfomliknande förändringar hos nötkreatur

Vid misstanke om lymfom hos nöt ska prov alltid analyseras för att undersöka förekomst av enzootisk bovint leukosvirus. En undersökning avseende leukos hos nötkreatur ska omfatta att skicka in såväl färska som fixerade vävnadsprover:

- Färska vävnadsprover bör utgöras av misstänkt förändrad vävnad samt blodprov. Om misstanke uppstår redan vid AM rekommenderas att blodprov tas i samband med avblodning. Om misstanke uppstår vid PM behöver blodprov endast tas om det är praktiskt genomförbart.
- Fixerade vävnadsprover bör utgöras av misstänkt förändrad vävnad, tre olika vävnader om det finns tillgängligt. Av dessa tre vävnader bör en vara lymfknuta. Är endast lymfknutor förändrade bör två lymfknutor skickas in.

Abnorm lukt och färg

Finns tveksamhet när det gäller hur lukt och färg hos en slaktkropp och dess slaktbiprodukter ska bedömas eller vid konstaterade lindriga lukt- eller färgförändringar, ska slaktkropp och slaktbiprodukter genomgå förnyad lukt-/färgbedömning.

Lukten/färgen hos slaktkropp och slaktbiprodukter bedöms på nytt efter kylförvaring i ett dygn.

Grågröna förändringar i muskulatur

Om multifokala, fasta, gröngrå och eventuellt nekrotiska härdar i hjärt- eller skelettmuskulatur påvisas, ska eosinofil myosit misstänkas. Undersökning ska då utföras för att avgöra om förändringarna är höggradiga eller ej.

En undersökning avseende grad av eosinofil myosit ska omfatta:

- granskning av skelettmuskulaturen och anskärning av misstänkta områden med ett flertal snitt samt
- insändande av material för histopatologisk undersökning i tveksamma fall.

Beslut om kött

Med utgångspunkt i bedömningen av kontrollresultaten ska den officiella veterinären (OV) bland annat fatta beslut om totalt eller lokalt otjänligförklarande av slaktkroppar och slaktbiprodukter, när sjukliga eller andra förändringar påvisas, som gör hela eller delar av slaktkroppen och slaktbiprodukterna osäkra/olämpliga som livsmedel. Se artikel 45 i förordning (EU) 2019/627.

Officiella assistenter (OA) kan otjänligförklara lokala förändringar som endast omfattar mindre betydande delar av slaktkroppen, riktmärke < 10 kg. Beslut om kött för större lokala förändringar samt total otjänligförklarande måste göras av OV.

Se vidare instruktion ”Beslut om kött från tama hov- och klövdjur”.

Beslut om kött från tama hov- och klövdjur

Dokumentation av besiktning efter slakt samt skriftliga beslut

OV ska se till att resultaten av de utförda kontrollerna samt skriftliga beslut som fattas i samband med utförandet dokumenteras. Se artikel 13 i förordning (EU) 2017/625. Livsmedelsverket använder ärendehanteringssystem Public 360º för alla beslut samt för registrering av fyndkoder på slakterier som saknar egna system. På vissa anläggningar, främst större slakterier, används slakteriernas egna system för fyndkodregisteringen. Beslut om kött görs dock alltid i Livsmedelsverkets ärendehanteringssystem.

Sjukliga förändringar och andra avvikelser registreras enligt en kodlista. Varje fyndkod har en udda och en jämn siffra. Den udda siffran används i de fall slaktkroppen med tillhörande organ totalt otjänligförklaras som livsmedel. Du registrerar då den udda kod som är huvudanledningen till att du fattar beslut om totalt otjänligförklarande. Övriga fynd registreras med jämna koder.

För mer information om koder, se:

Kontrollmärkning

Här får du veta mer om hur slaktkroppar ska kontrollmärkas.

Utföra kontrollmärkning

Kontrollmärken ska anbringas av officiell veterinär (OV) eller under dennes ansvar, om offentlig kontroll inte har påvisat några brister som medför att köttet är otjänligt som livsmedel. Se artikel 48 i förordning (EU) 2019/627.

Oftast sker kontrollmärkningen av slakteriets personal på större slakterier där vi enligt särskilt beslut har delegerat uppgiften. Delegation ska ske skriftligt på blankett: ”Delegation av kontrollmärkning (LIVS 077)”. Livsmedelsverket kontrollerar genom stickprov att kraven för kontrollmärkning är uppfyllda, se artikel 18.2 a, b och c i förordning (EU) 2017/625. Denna stickprovskontroll utförs bland annat genom ”Enkla täta kontroller”.

Enkla täta kontroller (ETK)- Endast tillgänglig för Livsmedelsverkets personal.

Kontrollmärkningen ska ske på den yttre ytan av slaktkroppen på ett sådant sätt att varje del får ett kontrollmärke och att kontrollmärkningen är läsbar och tydlig. Se artikel 48.2 b i förordning (EU) 2019/627.

Om kontrollmärkningen inte sker på ett tillfredsställande sätt av slakteriet kan beslut om att återta delegationen av kontrollmärkningen behöva fattas. Livsmedelsverkets officiella veterinär (OV) eller officiella assistent (OA) ska då utföra kontrollmärkningen. Beslut om återtagande av delegation av kontrollmärkning ska alltid vara skriftligt.

På mindre slakterier och vilthanteringsanläggningar är kontrollmärkningen sällan delegerad utan utförs av OA eller OV.

Kontrollstämpeln ska förvaras på ett säkert sätt. Se punkt 9, kapitel II i avsnitt I i bilaga III till förordning (EG) nr 853/2004. För att säkerställa att obehöriga inte har tillgång till aktuella kontrollmärken bör stämplarna förvaras i särskilda skåp av säkerhetstyp som endast Livsmedelsverkets personal har tillträde till. En förteckning över stämplarna bör förvaras i skåpet. Stämplarna bör endast lämnas ut under den tid som verksamhet med kontrollmärkning bedrivs och Livsmedelsverkets personal är närvarande på anläggningen.

Hur görs kontrollmärkning av trikinundersökta djur?

Läs mer på Kontrollwikisidan ”Hantera trikiner på slakteri och vilthanteringsanläggning”.

Resultat från trikinundersökning och kontrollmärkning av slaktkropp

Hur görs kontrollmärkning av tama nötkreatur och Suidae med konstaterad cysticerkos (dynt)?

Kött som infekterats av cysticerkos (dynt) ska förklaras otjänligt som livsmedel. Om djuret inte är allmänt infekterat av dynt, kan emellertid de delar som inte är infekterade förklaras tjänliga som livsmedel efter att ha genomgått en frysbehandling. Se artikel 30.2 i förordning (EU) 2019/627.

Om livsmedelsföretagaren avser att tjänliggöra dessa slaktkroppar genom frysning, bör kontrollmärkning i första hand ske efter frysning. Om detta inte är möjligt får kontrollmärkning ske före frysning om kroppen tydligt märks upp för att inte sammanblandas med andra slaktkroppar. I dessa fall ska OV fatta skriftligt beslut om godkännande med villkor om att frysning ska ske.

Märkningen och beslutet bör inkludera en beskrivning av vilka krav som frysningen måste uppfylla för att slaktkroppen ska få användas som livsmedel. Det är lämpligt att beslutet innefattar att kroppen inte får lämna slakteriet förrän frysning har genomförts. Att livsmedelsföretagaren har rutiner för sådan fryshantering och att dessa är ändamålsenliga och följs, kontrolleras lämpligen i samband med revisioner och inspektioner.

C - Etiologisk indelning

Regler för kontrollmärkets utformning

Kött/slaktkroppar ska märkas med ovalt märke som är minst 6,5 centimeter brett respektive 4,5 centimeter högt och som med fullt läsliga tecken anger:

- SVERIGE utskrivet med versaler eller tvåbokstavskoden SE enligt ISO-standard
- slakteriets godkännandenummer
- förkortningen EG (CE, EC, EF, EK, EO, EY, ES, EÜ, EB, EZ, KE eller WE)

Bokstäverna ska vara minst 0,8 centimeter höga och siffrorna ska vara minst 1,0 centimeter höga.

Märket och bokstäverna på märket får vara mindre vid märkning av lamm, killingar och spädgrisar.

Se artikel 48 samt bilaga II till förordning (EU) 2019/627.

Färg- eller brännstämpel får användas för kontrollmärkning. Aktuella färger ska vara godkända enligt i artikel 17 i förordning (EG) nr 1333/2008.

Senast uppdaterad 22 oktober 2026 Ansvarig grupp LMK_KS